

Мадяр І. В.,

*завідувачка відділу інноваційного розвитку
Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського
м. Київ, Україна*

Кобиліна Ю. М.,

*директорка центру підвищення кваліфікації
Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського
м. Київ, Україна*

МЕНЕДЖМЕНТ ОСВІТИ: ДЕМОКРАТИЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ ЗАКЛАДАМИ ОСВІТИ ЯК НЕОБХІДНІСТЬ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ

Вибух знань вимагає розробки методологій інтеграції трансдисциплінарних інтегрованих знань, які найкраще візуалізувати у вигляді спіралі. Майбутнє вимагатиме активної толерантності між науковцями, які працюють у різних дисциплінарних спеціалізаціях, трансдисциплінарного синергізму, офіційного визнання важливості мережевої взаємодії та необхідності реструктуризації. Необхідно формувати нові відносини як всередині університету, так і між ним та його партнерами в суспільстві, засновані на заслуженій довірі. Це в свою чергу вимагає вибудовування ефективних механізмів та впровадження освітнього менеджменту.

Освітній менеджмент – це процес прогнозування, планування, прийняття рішень і формулювання освітньої політики з метою досягнення поставлених освітніх цілей. Він передбачає застосування процесу планування, організації, координації, контролю, нагляду та оцінки людських і матеріальних ресурсів з метою досягнення освітніх цілей і завдань.

Джоель Бабалола стверджує, що освітній менеджмент – це концепція, яка супроводжує прагнення поставити систему формальної освіти під контроль, регулювання та нагляд [2, с. 5]. В свою чергу Александер Ідоко розглядає освітній менеджмент як процес, який допомагає через навчальні заклади розвивати людську особистість. Таким чином, основний обов'язок керівника навчального закладу полягає в тому, щоб зробити так, щоб його робота була спрямована на досягнення цілей, які були заздалегідь сплановані [1, с. 3].

З різних визначень можна зробити висновок, що освітній менеджмент відповідає за:

1. Плануванням, прийняттям рішень і формулюванням освітньої політики, цілей і програм.

2. Використання та управління освітніми ресурсами для досягнення освітніх цілей.

3. Мобілізація людей в освітній системі для ефективної роботи над досягненням цілей.

4. Планування, організація, контроль, проведення та нагляд за діяльністю в закладах освіти для досягнення поставлених цілей.

У сучасну епоху демократія одноставно розглядається і приймається «як спосіб життя». Це стосується не лише окремої нації, але й усього світу. Саме це твердження означає, що в кожному аспекті розвитку необхідно дотримуватися або приймати демократичні принципи, цінності та ідеї. Відповідно, у сфері управління освіти вони повинні бути прийняті та реалізовані. Система освіти в демократичних країнах повинна бути керованою належним чином, щоб продовжувати і витримувати зміни та виклики сьогодення.

Важливо відзначити, що демократичний освітній менеджмент є потребою дня для забезпечення повноцінного освітнього розвитку кожної нації. Поняття «влада і контроль» є двома основними ознаками демократичного управління освітою, які здійснюються в децентралізованій формі. В цей же час, децентралізація відноситься до типу управління, в якому контроль передається структурним підрозділам або особам, починаючи з низового рівня і закінчуючи найвищим рівнем. При цьому визнаються права всіх підрозділів або осіб, які пов'язані з закладом освіти. За такого типу управління освітою в навчальному закладі переважають "наші почуття", панує атмосфера взаємної довіри, що супроводжується спільним плануванням, груповими дискусіями, участю всіх співробітників та організацією програми у формі спільного підприємства.

За такого управління працівники отримують належний простір для планування, адміністрування, організації, спрямування, координації, нагляду, контролю та оцінювання покладених на них завдань. Однак, як і в демократичному управлінні освітою, в демократичному управлінні освітою наголошується на дотриманні наступних принципів.

Відповідно до сучасних викликів, ЮНЕСКО та інші міжнародні організації рекомендують і заохочують дії з демократизації освіти, зокрема боротьбою з дискримінацією, реалізацію прав на освіту меншин, освіту дорослих і реалізацію безперервної освіти, а також впровадження децентралізованої та демократизованої системи управління освіти, особливо у закладах вищої освіти.[3]

Відповідно до принципів демократичного врядування, базовими принципами демократичного освітнього менеджменту є:

– Принцип розподілу відповідальності. У сфері демократичного освітнього менеджменту кожен, хто більшою чи меншою мірою залучений до процесу, повинен взяти на себе відповідальність за спільну роботу. Важливими є принципи субординації та делегування обов'язків відповідно до професійних компетенцій співробітників.

– Принцип рівності. Оскільки рівність є основною ознакою демократії. Вона повинна розглядатися і прийматися у сфері демократичного управління освітою. Тому весь персонал, який залучений до процесу, повинен мати рівні умови, права та можливості для виконання своїх обов'язків.

– Принцип свободи. У сфері демократичного освітнього менеджменту кожна людина повинна мати свободу виконувати свої обов'язки у межах власної сфери компетенції. Це призведе до того, що управління освітою кожної освітньої програми буде успішним з демократичної точки зору.

– Принцип співпраці. Для того, щоб зробити освітній менеджмент будь-якої освітньої програми успішним, необхідно забезпечити більш тісну співпрацю між різними особами, залученими до сфери освітнього менеджменту.

Вищезазначене доводить, що сучасні механізми управління освітою повинні базуватись на 6 принципах ефективного і демократичного управління закладами освіти та освітнім процесом:

1. Структурна демократія.

Будучи першим принципом управління освітою в сучасну епоху, він робить акцент на демократії в структурній перспективі. У цьому принципі управління освітою адміністрація освіти повинна практикувати принципи демократії як у структурній, так і в функціональній формі.

2. Операційна демократія. Цей принцип управління освітою надає пріоритет практичному аспекту демократії як способу життя та форми врядування. Суть демократії полягає в тому, щоб надавати значення гідності кожної людини та допомагати їй зрозуміти своє «я», у цьому контексті цей принцип розглядає демократію як питання духу, способу життя та моделі поведінки. З огляду на це, завданням і обов'язком керівника навчального закладу є зосередження уваги на повсякденних подіях.

3. Справедливість. Оскільки справедливість є однією з основних ознак демократичного управління, вона розглядається як важливий принцип управління освітою, який є демократичним за формою і практикою. Крім того, кожна людина повинна отримати завдання або доручення відповідно до її потреб, вимог, здібностей, схильностей

тощо. Таким чином, адміністратори освіти для здійснення справедливості як одного з принципів освітнього адміністрування повинні бути розсудливими у відносинах з працівниками та студентами.

4. Рівність можливостей. Для того, щоб підтримувати рівність можливостей у сфері освіти в конкретній формі, управління освітою відіграє життєво важливу роль. Для цього слід приділяти більше уваги рівності освітніх можливостей задля прискорення процесу побудови рівноправного людського суспільства, в якому віковична соціальна експлуатація буде зведена до мінімуму.

5. Виваженість. Загалом, розсудливість означає мислення, планування або демонстрацію думок про майбутнє. Використовуючи контекстуальний підхід, можна сказати, що бачення перспективи та майбутнього закладу освіти повинні бути інтегровані в сферу адміністрування.

6. Адаптивність, гнучкість і стабільність. Заклад освіти має бути здатним пристосовуватися до мінливих ситуацій та оперативно модернізуватись і модифікуватись відповідно до викликів сьогодення. В цей же час зберігаючи базові постулати освіти та не відходячи від базових концептів освітнього процесу.

Отже, аналізуючи вищезазначене, можемо зробити висновки, що освітній менеджмент – це управління системою освіти, в якому група поєднує людські та матеріальні ресурси для нагляду, планування, розробки стратегії та впровадження структур для реалізації системи освіти [3, с. 508].

Оскільки суспільний прогрес ґрунтується на ефективній системі освіти, а підвищення її ефективності пов'язане з демократизацією, необхідно вжити невідкладних заходів щодо демократизації освіти на всіх рівнях відповідно до кроків, що здійснюються в напрямі демократизації суспільства. Демократизація освіти базується на взаємодії чотирьох основних взаємопов'язаних компонентів: демократизації форм освітньої діяльності, демократизації змісту освіти, гуманізації функціонування навчальних закладів та позанавчальної діяльності учнів, демократизації взаємодії освіти з іншими сферами суспільного життя. Вирішення цих завдань потребує співпраці законодавців, економістів, соціологів, педагогів, управлінців освіти та ухвалення нового комплексного закону про освіту.

Список використаних джерел:

1. A Idoko. Educational Management and other Contemporary Problems. Makurdi, Nigeria. Wintoren Books. 2015.

2. Joel Babalola. Educational Management Thought and Practice. Ibadan: Codat Publications. С. 1–16.

3. Michael Connolly, Chris James, Michael Fertig. The difference between educational management and educational leadership and the importance of educational responsibility. *Educational Management Administration & Leadership*. 2017. №47. С. 504–519.

4. UNESCO European Centre for Higher Education. The Democratization of education: basic principles. *UNESCO European Centre for Higher Education*. 1991. URL: <https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000093679>

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-303-6-5>

Михайленко М. Г.,
здобувач рівня PhD за освітньо-науковою програмою
Управління проєктами
Одеського національного морського університету
м. Одеса, Україна

РОЗВИТОК РИЗИК-МЕНЕДЖМЕНТУ НА ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

В умовах всесвітньої глобалізації підприємства транспортно-логістичного ланцюга розвиваються в умовах ризику та невизначеності. Задля максимізації результатів роботи кожного із підприємств ланцюга постачання необхідно застосовувати відповідні методики управління ризиками.

Важливо зауважити, що ризики можуть бути як негативними, так і позитивними. Задля досягнення оптимальних результатів підприємницької діяльності ризики мають бути керованими. Такими результатами можна вважати досягнення поставлених цілей та функціонування відповідно до зазначених цінностей.

Найважливішими факторами, що впливають на успіх або провал організації і є важливими для дослідження ризиків є:

- аналіз розміру, динаміки і потенціалу розвитку ринку;
- дослідження кон'юнктури ринку, сегментація ринку і виділення ключових сегментів;
- конкурентний аналіз ринку;
- аналіз цін і загальний економічний аналіз ринку;